Gemeente Montfoort

Raadsinformatiebrief

Aan de leden van gemeenteraad Montfoort

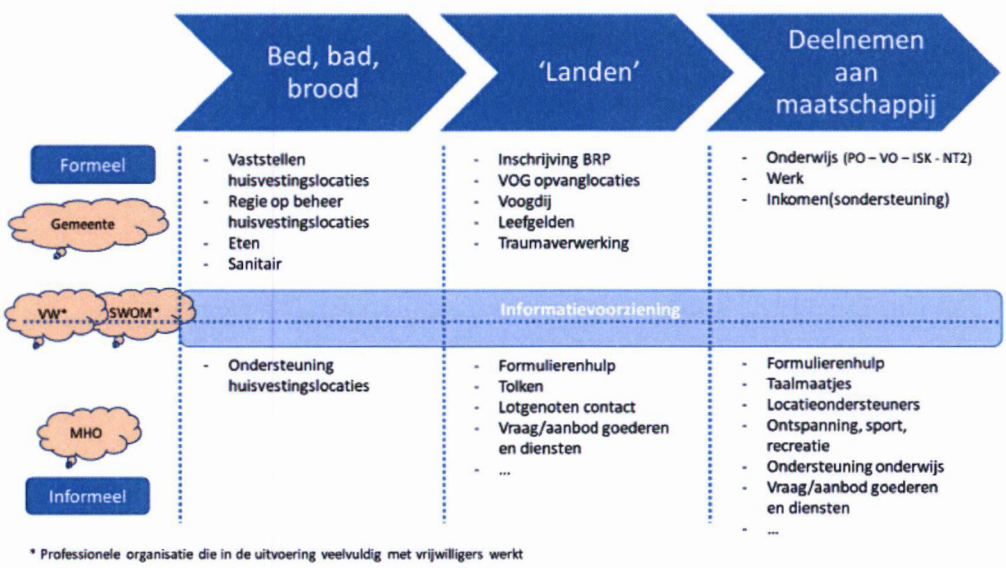
Portefeuillehouder:	Mw. mr. P.J. van Hartskamp-de Jong	Montfoort: 17 mei 2022
Zaaknummer:	1261164	
Onderwerp:	Voortgang opvang ontheemden uit Oekraïne	17 MEI 2022

Geachte raadsleden,

Nog dagelijks zien we de schrijnende beelden van de situatie in Oekraïne door de Russische invasie. Miljoenen Oekraïners zijn ontheemd en zoeken een (tijdelijk) veilig heenkomen. Ook in Nederland en in onze gemeente vangen we diverse ontheemden op. Via deze raadsinformatiebrief informeren wij u over de voortgang van en omgang met vraagstukken rondom de opvang van ontheemden uit Oekraïne.

Lokale samenwerking
Onze samenleving verdient een groot compliment; dat met zo'n warm hart en met ieders inspanning een omvangrijke groep ontheemden tijdelijk wordt opgenomen is hartverwarmend. Binnen een mum van tijd is door de gemeenschap de stichting Montfoort Hulp Oekraïne (MHO) opgericht, waarmee wij als gemeente goed en actief samenwerken. Ook de SWOM en de lokale afdeling van Vluchtelingenwerk zijn actief in de samenwerking. Wekelijks is op operationeel niveau contact en eens per maand bestuurlijk over de voortgang en eventuele knelpunten.

Bij de taakverdeling wordt momenteel gewerkt vanuit onderstaand denkraam, waarin drie fases vanuit de ontheemden worden onderscheiden die allen een formele en informele kant van organiseren hebben. De onderwerpen binnen de fase zijn ter illustratie en niet limitatief.

* Professionele organisatie die in de uitvoering veelvuldig met vrijwilligers werkt

Gemeente Montfoort | Kasteelplein 5 | 3417 JG Montfoort
Postbus 41 | 3417 ZG Montfoort | T 0348-476400 | info@montfoort.nl
www.montfoort.nl

De snelheid van schakelen, onszelf organiseren als gemeenschap en de breedte van saamhorigheid laten zien waarin een kleine gemeente groot kan zijn. Wij willen ook op deze plek onze dank en waardering uitspreken voor iedere inwoner en ondernemer van de gemeente die een bijdrage levert.

Bevoegdheden en samenwerking in de veiligheidsregio
Aan het begin van de oorlog eind februari zijn de veiligheidsregio's verzocht te zorgen voor 2000 opvangplekken per regio. Gezien de snelheid van de ontwikkelingen in Oekraïne is binnen de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) de bestaande crisisstructuur opgestart, vergelijkbaar met de situatie rondom de Covid-19 pandemie. Naast informatie-uitwisseling, speelt de VRU een centrale rol in het coördineren van het plaatsen van nieuwe ontheemden in de verschillende gemeenten binnen de VRU en de afstemming met de andere veiligheidsregio's in het land.

Sinds 1 april 2022 is de *Regeling opvang ontheemden Oekraïne* van kracht; daarin is de verantwoordelijkheid voor het zorgdragen voor de opvang, waaronder de opvangvoorzieningen, specifiek belegd bij de burgemeester.

Recentelijk is door de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid aan de burgemeesters verzocht om, bovenop het eerdere verzoek om 50.000 opvangplekken te realiseren, nog eens 25.000 additionele opvangplekken te creëren, voor eind juni.

Soorten opvang en omvang in Montfoort
Door het Rijk worden twee soorten opvangvormen onderscheiden, namelijk Particuliere opvang Oekraïners (POO) en Gemeentelijke opvang Oekraïners (GOO). Onder POO wordt de opvang verstaan die niet onder *regie* van de gemeente wordt gedaan. Dit kan bij een particulier in of rondom huis zijn, maar ook een private eigenaar van een pand die opvangplekken aanbiedt. Bij een GOO is de gemeente eigenaar of huurder van het pand voor opvang.

Binnen de gemeente Montfoort is vanaf het begin ingezet op het opvangen van ontheemden op een locatie waarbij de kans op langdurige duurzame opvang het grootst is. Dit wil zeggen dat gezocht is naar plekken waar ontheemden zo veel mogelijk zelfstandig en zelfvoorzienend kunnen verblijven. Keerzijde daarvan is dat, hoezeer vanuit een warm hart ook, we de opvang van ontheemden in de eigen woonsituatie steeds afgeraden hebben.

Op 11 mei stonden 103 ontheemden uit Oekraïne ingeschreven in de Basisregistratie personen (BRP) van de gemeente Montfoort. Daarmee behoren we tot de koplopers van gemeenten die ontheemden opvangen wat betreft het aantal ontheemden per 1000 inwoners.

Op drie plekken in onze gemeente is of wordt een noodopvanglocatie ingericht: aan de Hoogstraat 23 en IJsselveld 20a te Montfoort en aan de Van Rietlaan 19 te Linschoten. In totaal kunnen hier 80 van de 102 ontheemden opgevangen worden, waarbij ieder gezin een eigen slaapruimte ter beschikking heeft. De Van Rietlaan wordt ingericht als POO, IJsselveld als GOO. Met de eigenaar van de Hoogstraat 23 zijn wij momenteel in gesprek over welke soort opvang daar in samenspraak ontstaat.

Uitvoeringvraagstukken
Naast de huisvesting heeft de opvang van ontheemden impact op meerdere terreinen waar de gemeente verantwoordelijk voor is. Hieronder wordt nader ingegaan op het onderwijs, zorg en werk & inkomen.

Kinderopvang en basisonderwijs
De Oekraïense kinderen vallen onder de Nederlandse leerplichtwet. De Montfoortse schoolbesturen hebben voor het verzorgen van onderwijs aan deze kinderen de handen ineen geslagen. De stuurgroep, waar schoolbesturen, gemeente en de directeur van samenwerkingsverband Passenderwijs deel van uitmaken, heeft een faseplan opgesteld.

Vertrekpunt daarin is centrale opvang/onderwijs in Montfoort. Omdat een aantal kinderen al direct na aankomst was aangemeld op Het Kompas is er voor gekozen de basisschoolkinderen in te schrijven op Het Kompas tot die groep vol zit. Daarna wordt opgeschaald naar het scholencomplex in Montfoort. Inmiddels volgen 24 Oekraïense kinderen onderwijs op Het Kompas. De eerste fase bestaat uit een combinatie van opvang en onderwijs. Na de zomervakantie gaan de schoolbesturen gezamenlijk nieuwkomersonderwijs verzorgen, waar mogelijk vanuit centrale huisvesting. Daarbij wordt in eerste instantie gekeken of dit kan vanuit doorontwikkeling van de huidige opvanglocatie Het Kompas.

Een drietal jongere kinderen bezoekt inmiddels een aantal dagdelen per week een peutergroep van Kind en Co in Montfoort.

Voortgezet onderwijs
Daarnaast is er nog een aantal kinderen ouder dan de basisschoolleeftijd. Deze kunnen naar de ISK (Internationale Schakelklas) in Utrecht. Er wordt ook gekeken naar mogelijkheden voor voortgezet onderwijs in Gouda.

Kinderen met een beperking
In de groep die opgevangen wordt in de Hoogstraat en bij gezinnen die elders particulier worden opgevangen, is een aantal kinderen met beperkingen. Voor deze kinderen is het Jeugdteam samen met de samenwerkingsverbanden PO (Passenderwijs) en VO (De RUW) op zoek gegaan naar een onderwijs- en/of dagbestedingsplek. Er wordt overlegd of een drietal jonge kinderen met een beperking een plek kunnen krijgen in het reguliere basisonderwijs. Voor één jonger kind is plek gevonden in de peutergroep van Gro-up in Linschoten. Voor een ander kind wordt gekeken naar mogelijkheden in het speciaal onderwijs. Voor een aantal kinderen is dagbesteding gevonden bij De Wijde Wereld in Montfoort. Eén kind gaat naar Abrona in Benschop.

Zorg
Ontheemden hebben, vanuit de doorwerking van een Europese richtlijn[1], recht op basiszorg in Nederland. Voor de vergoeding van de zorgkosten kunnen de zorgverleners een beroep doen op de Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden (SOV) bij het CAK van het Rijk. Hiervan zijn de lokale huisartsenpraktijken door ons op de hoogte gesteld. Daarnaast heeft in goede samenwerking met de huisartsen in de kern Montfoort, de Hersteld hervormde gemeente en de GGD snel een medische intake plaatsgevonden bij de ontheemden die aan de Hoogstraat opgevangen zijn.

Tot nu toe hebben wij geen signalen dat de ontvangst van de groep ontheemden in de gemeente leidt tot een te grote belasting van de zorg.

Werk en Inkomen
Ontheemden uit Oekraïne hebben recht op de verstrekking van een maandelijkse financiële toelage (leefgeld) ten behoeve van voedsel, kleding en andere persoonlijke uitgaven, tenzij de ontheemde inkomsten uit arbeid heeft. De hoogte van de toelage is € 260,- per maand per ontheemde. Hieraan wordt aan ontheemden die in opvangvoorzieningen van particulieren verblijven een wooncomponent toegevoegd van € 205,- per maand per volwassene en € 55,- per maand als de ontheemde minderjarig is.

Wij hebben ervoor gekozen om de leefgelden uitsluitend giraal te verstrekken, waarbij ingezet is op het verstrekken op een Nederlandse bankrekening. Het openen van een dergelijke bankrekening verloopt niet soepel, vanwege het feit dat de identiteit van ontheemden door de banken niet makkelijk vast te stellen is. Ontheemden zijn veelal uitsluitend in het bezit van een paspoort in het Cyrillisch schrift zonder biomedische kenmerken zoals bij Europese paspoorten.

[1] RICHTLIJN 2001/55/EG VAN DE RAAD van 20 juli 2001 (link)

Hierdoor wordt door de banken een verklaring van de Oekraïense ambassade in Nederland gevraagd voor het openen van een rekening. De bezetting op de ambassade is niet toegerust op de omvang van de vraag. Doordat de wachttijd bij de ambassade omvangrijk is, is ter overbrugging overgestapt naar het verstrekken van prepaid-cards waarop giraal de verstrekkingen gestort worden.

Het beschikken over een bankrekening is niet alleen benodigd voor het ontvangen van de verstrekkingen, maar ook als een ontheemde wil werken is dit nodig. Diverse ontheemden in de gemeente hebben aangegeven graag aan het werk te willen. Hiervoor is per 1 april geen tewerkstellingsvergunning meer nodig. Bij FermWerk is intern een accountmanager vrijgespeeld voor het bemiddelen en begeleiden van ontheemden naar betaald werk.

Financieel
Het Rijk heeft bij monde van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid herhaaldelijk aangegeven dat de extra kosten die gemeenten maken vergoed worden. Deels is de wijze van vergoeden uitgekristalliseerd en deels nog niet.

Het Rijk vergoedt de werkelijk gemaakte kosten voor een GOO. Hieronder vallen onder andere de huur, gebruikskosten (gas-water-licht), de leefgelden aan de ontheemden en de tijdelijk geworven locatiemanager.

Over de wijze en het moment waarop gemaakte kosten, waaronder ambtelijke kosten die niet toe te rekenen zijn aan een GOO-locatie, worden vergoed bestaat nog niet veel duidelijkheid, behalve dat het via een specifieke uitkering (SPUK) gaat gebeuren. Buiten de bovengenoemde locatiemanager is geen extra ambtelijke capaciteit aangetrokken ten behoeve van het organiseren van de opvang van ontheemden. Wel lopen diverse reguliere taken en trajecten vertraging op vanwege verschuivingen van prioriteiten en de daarmee gemoeide ambtelijke capaciteit.

Dit betekent een financieel risico dat tot nu toe beheersbaar is.

Verbreken van contracten met Gazprom Energy NL en behoud leveringszekerheid
Bij raadsinformatiebrief van 1 maart 2022, zaaknummer 1212792, hebben wij u geïnformeerd over de leveringsovereenkomst met Gazprom.
Het ministerie van EZK heeft eind april aangegeven dat gemeenten met een contract bij Gazprom Energy NL deze voor 10 oktober a.s. moeten verbreken. Gazprom Energy NL is formeel onderdeel van het Russische Gazprom en staat daarmee op de sanctielijst. EZK bevestigt dat gemeenten compensatie ontvangen van alle boetes, schadeclaims en schadevergoedingen als gevolg van het ontbinden van contracten.
De deadline van 10 oktober is erg uitdagend. De zeer beperkte bereidheid van leveranciers om de komende maanden met circa 120 gemeenten nieuwe contracten te sluiten kan gevolgen hebben voor de leveringszekerheid. De VNG heeft het ministerie van EZK daarom verzocht om zich in te spannen om aanbieders te bewegen om contracten met gemeenten af te sluiten en de leveringszekerheid te garanderen. De VNG blijft met het ministerie in gesprek over de gevolgen van het vijfde sanctiepakket en in het bijzonder het ontbinden van de contracten met Gazprom Energy NL. Daarbij blijft de inzet een volledige compensatie voor gemeenten van gemaakte kosten.

Omdat ons huidige contract met Gazprom afloopt op 31 december 2022 waren wij, samen met 16 andere gemeenten, al gestart met een nieuwe inkoopprocedure, met ondersteuning van Source4energy. Naar verwachting wordt het inkoopprotocol binnen een paar weken afgerond. Hierin worden bovengenoemde ontwikkelingen vanuit het ministerie van EZK meegenomen. Hiermee lopen wij vooruit op andere gemeenten die een contract met Gazprom moeten verbreken en een nieuw contract moeten sluiten.

Gemeente Montfoort

Samenhang met huisvesting statushouders
Naast de opgave om opvangplekken voor Oekraïners te creëren, ligt er ook nog de opgave om statushouders permanent te huisvesten. Hierover zijn wij in gesprek met de provincie.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Desgewenst, in overleg met de agendacommissie, zijn wij bereid u tijdens een informatie- of commissieavond nader mondeling te informeren.

Hoogachtend,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN MONTFOORT

de secretaris	de burgemeester
M.H. van der Veer	mr. P.J. van Hartskamp-de Jong

Gemeente Montfoort | Kasteelplein 5 | 3417 JG Montfoort
Postbus 41 | 3417 ZG Montfoort | T 0348-476400 | info@montfoort.nl

www.montfoort.nl